

Nr 75.

Af herr **Nilsson, Johan**, om anslag till uppehållande af Sveriges utsädesförenings praktiskt vetenskapliga verksamhet.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde hufvudtiteln, punkt 39, föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1913 åt Sveriges utsädesförening anvisa ett belopp af 35,000 kronor, innebärande en ökning af 10,000 kronor i det anslag, som föreningen sedan år 1905 under denna form åtnjutit. I den underdåniga ansökan till Kungl. Maj:t, hvilken gifvit anledning till denna ökning och hvars motivering återgifves under nionde hufvudtiteln (sid. 259—269), hade föreningen emellertid med framläggande af hela sin ekonomiska ställning sökt påvisa att en ökning af 50,000 kronor skulle erfordras för att sätta föreningen i stånd att till det allmännas bästa rätt utnyttja de ideella och materiella tillgångar, som stode föreningen till buds i hennes anstalt, skolade personal, samlade praktiska erfarenhet, under bearbetning stående odlingsmaterial m. m. Af detta belopp komme dock 20,000 kronor att åtgå till ersättning för de hittills från rikets hushållningssällskap och landsting bekomna anslagen, hvilkas just nu hastigt pågående indragning det är, som nödgat föreningen att söka konsolidera sin ställning. Såsom verklig ökning i inkomsterna vore således att betrakta återstående 30,000 kronor.

Det nu af Kungl. Maj:t äskade tillägget af 10,000 kronor komme i hvarje händelse ej att falla därunder. Det skulle i själfva verket blott uppväga en med 1913 års ingång faktiskt uppstående minskning i anslagen från annat håll.

Under sådana förhållanden innebär således den i kungl. propositionen föreslagna anslagsökningen ingenting annat än ett uppskof i det afgörande, som af utsädesföreningen under anförande af så många talande skäl påkallats.

När nu emellertid föreningen i sin utredning visar sig hafva stått under trycket af stora ekonomiska svårigheter allt sedan år 1908 och däraf tvingats att vidtaga betänkliga inskränkningar i den planlagda arbetsordningen, måste det för hvar och en, som lärt sig uppskatta den vidt gående praktiska betydelsen af Svalöfsarbetena, framstå såsom särdeles angeläget, att hvarje ytterligare förlängning af en sådan indragningsperiod om möjligt undvikas och anstalten i stället snarast möjligt tillförsäkras alla de tillgångar, hvilka den visar sig kunna till det allmännas åtnåd omsätta i fruktbringande arbete. Besjälade af denna öfvertygelse är det således som vi undertecknade känna oss uppfordrade att för undvikande af ytterligare tidsförlust härmed såsom vår motion till innevarande Riksdag frambara utsädesföreningens ursprungliga anslagsäskande.

Vi hålla nämligen före, att den vädjan till det allmänna, som föreningen här gjort, är väl berättigad och väl begrundad, så väl i och för sig själf som med afseende på det ifrågasatta beloppets storlek.

Sveriges utsädesförening har som bekant tillkommit på samma sätt som så många andra allmännyttiga företag i vårt land, nämligen på frivillighetens väg som en enskild sammanslutning bland de närmast intresserade, här de praktiska landtmännen. Snart nog kraftigt understödd af hushållningssällskapen och efter hand betrodd med betydande anslag från staten, har föreningen och hennes verksamhet med tiden blifvit en det svenska landtbrukets gemensamma angelägenhet men dock lyckats bibehålla sin fria ställning, alltjämt ledd af framsynta män ur jordbrukarnes egna led. Härmed har bland annat följt möjligheten att inrikta hela arbetet på en enda begränsad uppgift, landbruksväxternas förädling, och på samma gång vidmakthålla en direkt och liflig kontakt med praktikens kraf, hvilken blifvit i många riktningar vägledande och afgörande, ej minst för tillämpningen af de lärdomar och användningen af det nya bättre odlingsmaterial, som hittills utgått från Svalöf.

Allmänt bekant är ju också det sätt, hvarpå föreningen hittills lyckats lösa sin uppgift till vårt jordbruks påtagliga gagn, och säkerligen har man att häri se en borgen jämväl för än betydelsefullare resultat framdeles, då hänsyn toges till de synnerligen viktiga arbetsgrenar, hvilka ännu stå under utveckling eller nu föreslagits till uppbyggande.

De anmärkningar, hvilka som bekant tidigare och ihärdigt framställt mot Svalöfs verksamhet, hafva ej heller gällt dessa förhållanden utan uteslutande syftat på föreningens ställning till den mellanhand,

utsädesbolaget, som ansetts nödig för öfvertagande, förökning och tillhandahållande åt allmänheten af de från arbetena utgående nya sorterna. Sedan emellertid dessa mellanhafvanden, åtminstone för de närmaste tio åren, genom samverkan af regering och riksdag år 1910 ordnats på ett, som det vill synas, fullt betryggande sätt, torde ej heller i detta afseende numera finnas någon anledning till tvifvel om den bestående Svalöfsorganisationens ändamålsenlighet.

Tvärtom har härigenom vunnits en dubbel kontroll från statens sida af såväl förening som bolag, hvilken tillfört hela verksamheten en betryggande fasthet och inre likformighet, som utan tvifvel borgar godt för framtiden. Med ett ombud i hvartera företagens styrelse och ett i hvarterers revision har nämligen staten nu i sin hand utvägar att under alla förhållanden leda det hela i enlighet med det allmännas intressen. Också har samarbetet sedan dess gått utan alla slitningar och ej gifvit anledning till något slags klander utifrån. Därtill har föreningen redan med det andra aftalsåret sett den fastslagna minimisumman, 25,000 kronor, för bolagets ersättning för de öfvertagna stammarne öfverskridas med nära 10,000 kronor eller 40 procent.

Under dessa samma år har föreningen också fått sin yttre ekonomiska ställning på ett oväntadt sätt konsoliderad, tack vare den alltjämt fortgående storartade frikostigheten från enskildes sida. Inalles har föreningen i gåfvor — alla årsanslag oberäknade — fått emottaga ej mindre än 271,000 kronor, som till hufvudsaklig del nedlagts i fastigheten på Svalöf, hvilken tillkommit uteslutande på denna väg. Också uppgår värdet af dessa anläggningar med inventarier i närvarande stund till 250,000—300,000 kronor. Däri ingå då bland annat 17 hektar jord med flera därå uppförda byggnader, framför allt en solid, rymlig, för sitt särskilda ändamål inredd och väl utrustad institutionsbyggnad, som utgör ett oskattbart stöd för de omfattande arbetena. På allt detta hvilar nu ej större skuld, än att dennas förräntning stannar vid 8,500 kronor pr år.

I alla dessa afseenden erbjuder alltså utsädesföreningens ställning i närvarande stund all önskvärd trygghet, så mycket mera som den mångsidiga kontroll, vi sett staten här tillförsäkra sig, bör innebära all den garanti, som öfver hufvud kan vinnas, äfven mot eventuellt störande ändringsförslag i framtiden.

Hvad som ännu återstår att önska är således blott, att föreningen ernådde jämväl tillräckliga årliga inkomster för att kunna fullt göra sig till godo denna utrustning, drifva arbetena med all den intensitet, som under de gifna förhållandena är möjlig, och därmed framför allt i ännu större omfång kunna uppdrifva afkastningsförmågan hos det odlings-

material, på hvilket det svenska jordbruket ytterst har att bygga hela sin produktion.

Härför erfordras enligt föreningens ofvan citerade utredning en komplettering med: ökning af försöksarealen på Svalöf och anläggande af ytterligare tvänne filialer för sortförsök i Öster- och Västergötland, påskyndadt arbete med de ej minst för nordligare Sverige så betydelsefulla vallväxterna, upptagande af äfven kemiska undersökningar af plantmaterialet, ordnande och montering af de sedan ett tiotal år i hufvudsak magasinerade samlingarna, utsträckning af förädlingsarbetet enligt den egna metoden äfven till betor, kålrötter och rofvor samt upprättande af en fast lönestat för tjänstemännen, hvilken någorlunda motsvarade hvad som på andra håll erbjödes lika meriterade. I alla dessa viktiga afsenden är ställningen för närvarande synnerligen otillfredsställande.

För genomförande af detta program har föreningen enligt en till landtbruksstyrelsen inlämnad detaljerad beräkning ansett för de första åren erfordras ett tillskott i nuvarande inkomster af lägst 30,000 kronor. För de med en naturlig utveckling snart inträdande ökade krafven har däremot räknats med den, som det vill synas, regelbundet växande inkomsten från utsädesbolaget.

Tillhoppa med den ifrågasatta ersättningen för hushållningssällskapens utsinande anslag, 20,000 kronor, går således föreningens anslagsäskande ut på en tillökning af anslaget på extra stat med 50,000 kronor, således upp till 75,000 kronor. Medräknas det under anslaget till befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanärningar till föreningen allt sedan år 1894 utgående understödet af 15,000 kronor, hvilket väl nu liksom vid 1904 års riksdag torde komma att lämnas orubbadt, skulle alltså hela det belopp, hvarmed det nu sättes i fråga att staten skulle bidra till Svalöfsarbetets upprätthållande, uppgå till sammanlagdt 90,000 kronor.

Detta är en stor summa, men då den sammanställes med det faktum, att föreningen själf redan i närvarande stund, dock från andra håll — från mellanhanden, i medlemsavgifter och dylikt — bekommer i årlig inkomst 40,000 kronor, motsvarande $\frac{4}{9}$ eller nära hälften däraf, och lika mycket som det hittills varande samlade statsunderstödet, må väl emellertid häri ej kunna ses någon anledning till betänkligheter mot dess beviljande.

Dessa förhållanden belysas af den tablå öfver föreningens inkomster och utgifter, sådana dessa beräknats för år 1913, som här bifogas. Dessutom hänvisas till landtbruksstyrelsens, äfvenledes under nionde hufvudtiteln (sid. 269—271) återgifna utlåtande öfver föreningens

ifrågavarande ansökan. Häri vitsordas icke blott behovet af väsentligen ökad understöd åt föreningen utan uttalas jämväl »den bestämda öfvertygelsen, att ett belopp af omkring 100,000 kronor kommer att inom den närmaste framtiden årligen erfordras för förädlingsarbetena vid Svalöf.»

Då landbruksstyrelsen äfven i öfrigt uttalat sig synnerligen erkännande om föreningens verksamhet och önskvärdheten af dennas ostörda fortgång samt slutligen äfven departementschefen vitsordat befogenheten af de framställda krafven på ökad statsunderstöd, vill det således synas, som om vid ärendets förutgående behandling ingenting förekommit af beskaffenhet att jäfva utsädesföreningens kraf, hvarför också undertecknade, för att möjliggöra här förut berörda viktiga utvidgning af föreningens verksamhet, vilja, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, föreslå,

att Riksdagen må såsom bidrag till uppehållande af Sveriges utsädesförenings praktiskt vetenskapliga verksamhet på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 75,000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1912.

Johan Nilsson.

Fabian De Geer.

Nils Trolle.

Alexander Hamilton.

Bilaga.

Förslag till inkomst- och utgiftsstat för Sveriges Utsädesförening under år 1913.

Inkomster:

Statsanslag på ordinarie stat	Kr.	15,000
» extra stat, som förut	»	25,000
» » » till arbetenas komplettering	»	30,000
» » » ersättning för hushållningssällskaps och lands- tings anslag	»	20,000
Allmänna Svenska Utsädesaktiebolaget	»	35,000
Afgifter af årsmedlemmar	»	2,500
Annonser i tidskriften	»	1,550
Hyror	»	750
	Summa	Kr. 129,800

Utgifter:

Tjänstemännens löner: på Svalöf, omreglerade	Kr.	35,300
» » » nytillkommande	»	9,000
» » Ultuna	»	4,500
» » Luleå	»	2,500
» » två nya filialer	»	5,000
Fasta biträdens och tjänarens aflöning	»	3,100
Resersättningar till styrelse, revisorer och föreståndare	»	3,400
Försöksverksamheten på Svalöf, de äldre arbetsgrenarna	»	12,400
» » » nytillkomna »	»	5,000
» Ultuna	»	2,500
» Luleå	»	1,300
» två nya filialer	»	2,000
Sortförsöken i olika landsdelar	»	1,000
Samlingarnas vård och tillökning	»	1,000
Kontrollverksamheten	»	17,500
Tidskrift och trycksaker	»	6,000
Bibliotek och prenumeration	»	1,000
Kontorsutgifter	»	1,200
Bränsle och lyse	»	2,000
Byggnader och inventarier	»	2,800
Park, vägar och tomter	»	400
Utskylder	»	1,000
Räntor	»	8,500
Brandförsäkringar och frakter	»	1,400
	Summa	Kr. 129,800